

پنجشنبه ۱۳ مرداد ۱۴۰۱ - ۶ محرم ۱۴۴۴ - ۴ آگوست ۲۰۲۲ - سل بیست ویکم - شماره ۵۷۷

سینمای عاشورایی، یکی از خالص‌ترین زائرهای سینمایی ایران است. هیچ کشور مسلمانی به مانند ایران، تولیداتی راجع به عاشورا نداشته است و همین عامل سبب شده تا این تولیدات، در کشورهای مسلمان، با اقبال خوبی مواجه شود. به گزارش ایرنا، تعداد تولیدات عاشورایی سینمای ایران، به لحاظ کمی، آمار قابل توجهی ندارد و این گونه به لحاظ کیفی، بسیار جلوتر از مقولات کمی است.
اتفاقی که سبب شده تا وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و سازمان سینمایی، تمهیدات و حمایت‌های ویژه‌تری برای تولیداتی در این حوزه ببیندیشند. در ادامه نگاهی خواهیم داشت به ۱۵ فیلم عاشورایی تاریخ سینمای ایران:

سفیر به عنوان یکی از نخستین ساخته‌های پس از انقلاب ایران، داستان جالبی در حوزه تولید دارد. فریبرز صالح که تا آن زمان، تجربه چندانی در کارگردانی نداشت، به صورت اتفاقی با فیلمنامه کیهان رهگذر آشنا شده و قرار می‌شود فیلمی ۲۰ دقیقه‌ای از آن بیرون بیاید اما صالح کمی بزر روی فیلمنامه آن کار می‌کند تا محصول نهایی، فیلمی با هزینه ۱۰ میلیون تومانی باشد که به یکی از ماندگارترین آثار حوزه عاشورایی سینمای ایران تبدیل شد.

فیلم، داستان قیس بن مسهر، نماینده امام حسین (ع) است که ماموریت دارد تا نامه امام را نزد سلیمان بن صرد خزاعی ببرد که در راه، توسط والی کوفه دستگیر و به زندان می‌افتد.

به جز فرامرز قریبیان که ستاره آن سالیان سینمای ایران بود،دیگر بازیگران، چندان آشنا نبودند. فیلمبرداری این فیلم هفت ماه‌ومیم به طول انجامید تا نخستین بیک‌پروداکشن سینمای ایران پس از انقلاب، با این فیلم رقم بخورد.

سومین ساخته رسول ملاقلی‌پور، اگرچه به شکلی صریح به حماسه عاشورا نمی‌پردازد اما دربردارنده مفاهیم عمیقی است که قصه دشت کربلا و علی‌الخصوص حضرت ابوالفضل (ع) را برای مخاطب تداعی می‌کند.

فیلم، داستان گروهی از رزمندگان است که مجبور می‌شوند در یک کالان پناه بگیرند. پس از مدت زیادی مقاومت، فرمانده برای تهیه آب، یک تنه به دشمن حمله می‌برد که در این صحنه، تشابه زیادی میان حماسه رزمندگان دفاع مقدس با حماسه علمدار کربلا حضرت ابوالفضل (ع) را شاهد هستیم.

فیلم، هم در جشنواره فجر، برگزیده ۲ جایزه می‌شود و هم در اکران عمومی، بیش از ۵ میلیون نفر را به سینماها می‌کشاند.

افق

چهارمین ساخته رسول ملاقلی‌پور، به مانند پرواز در شب، روایت زیبایی‌ناشناسانه‌ای از حوادث کربلا است و توانست یکی از پرمخاطب‌ترین فیلم‌های کارگردانش باشد.

فیلمی که مردم برای تماشای آن در صف‌های طولانی سینماها ایستادند

و در برخی موارد، شیشه‌های سینما را شکستند تا بتوانند خود را به سالن نمایش این فیلم برسانند.

داستان فیلم در مورد حمله نیروهای ایرانی به اسکله راداری الامیه عراق است که طی آن، نمادشناسی زیبایی در ارتباط با حماسه عاشورا به چشم می‌خورد.

شعب دهم، یکی از مهجورترین آثار جمال شورجه است که متناسب با داستان پرپمایه و تاثیرگذار خود، چندان دیده نشد. فیلم، داستان عزیز سحرخیز است که در شب دهم ماه محرم، پس از درگیری خیابانی عزاداران با مأموران ارتش، که برای حمایت از چند آمریکایی مست به خیابان آمده‌اند، از مهلکه می‌گریزد و همسرش را تنها رها می‌کند. او تا سال‌ها بعد از حرکت خود، احساس پشیمانی و

از مرداد سالل قبل که خبر وقوع یک حادثه تلخ برای ارشاقدسی هنگام چپ کردن ماشین، سر صحنه یک فیلم در لبنان منتشر شد تا زمانی که این بدلکار سینمای ایران از دنیا رفت و حتی هنوز، دوستان و همکاران او در نابوری از اینکه او در این اتفاق اشتباه کرده باشد به سر می‌برند و پس از یک سال مادر این هنرمند و ورزشکار همچنان در انتظار است که علت واقعی این حادثه مشخص شود تا شاید کمی دلش آرام بگیرد. به گزارش ایسنا، ششم مرداد سال ۱۴۰۰ بود که ارشاقا قدسی-بدلکارچوان و مطرح سینما - وقتی در لبنان حضور داشت موقع فیلمبرداری سکانسی که باید ماشینی را چپ می‌کرد، دچار حادثه جدی شد.

۱۵ فیلم عاشورایی را بشناسید

رستاخیز خون بر پرده سینما

محسوب می‌شود. البته که فیلم به لحاظ مضمون و محتوا، یکی از بهترین روایت‌گری‌ها را در ارتباط با قیام کربلا دارد.

مستند داریوش یاری، یک تصویرگری مبتکرانه از حرکت امام حسین (ع) و یارانش از مدینه به مکه و از مکه به کوفه و کربلا و در نهایت شهادت در دشت کربلا و تاثیر شگرفی که این حرکت بر سپهر زندگی انسان گذاشت، دارد.

پرویز شیخ‌طادی در سال ۸۵، تاثیرپذیری هنرمندانه‌ای از امام حسین (ع) را در قالب داستان امروز به تصویر می‌کشد. در این فیلم، به شیوه‌ای ملموس، ارجاعاتی به قداست امام حسین (ع) می‌شود که این مهم توسط مخاطب لمس می‌شود. فیلم، داستان کودک دوازده ساله‌ای به نام علی‌یار است که در پی مرگ بهترین دوست خود، برای احیای او، به دنبال کسی می‌گردد که دم مسیحیایی داشته باشد اما در این جستجو، غیر از خود، کسی را نمی‌یابد.

سینه سرخ در همان زمان نیز با استقبال خوبی از جانب مخاطب مواجه می‌شود و با توجه به محور قرار دادن قداست امام حسین (ع) و حضرت مسیح (ع)، مخاطبان بسیاری را در داخل و خارج از کشور به دست می‌آورد.

علی روئین‌تن در سال ۸۶، یکی از داستانی‌ترین فیلم‌های سینمای عاشورایی را جلوی دوربین می‌برد. فیلم، علیرغم اینکه در جامعه روز دهه ۸۰ می‌گذرد اما داستان یک تاثیرگذاری را با بازی روان خسرو شکیبایی به تصویر می‌کشد.دل شکسته، داستان یک دلدادگی است که در شب شام غریبان به نتیجه می‌رسد. البته که در سرتاسر اثر، سمبولیسم پیدا و پنهانی که کارگردان برای زمینه‌چینی آن اتفاق مهم ترتیب می‌دهد نیز به وضوح قابل لمس است. دل‌شکسته با استقبال بسیاری خوبی از جانب مخاطب مواجه شد و تا امروز نیز یکی از تاثیرگذارترین آثار عاشورایی سینمای ایران است که توانسته به مدد داستان روز، مقصود کارگردان را در این فضا برآورده کند.

رسول ملاقلی‌پور پس از روایت‌گری‌های بسیار با محوریت امام حسین (ع)، تصمیم می‌گیرد تا در قاب فیلمی، روایت مستقیم‌تر و سراسرت‌تری از این امام را به تصویر بکشد. اما متأسفانه چند روز پیش از سفر به عراق، دار فانی را وداع می‌گوید و ادامه فیلم توسط مجتبی راعی ساخته می‌شود. عصر روز دهم، به‌مانند بسیاری از ساخته‌های ملاقلی‌پور، از داستانی احساسی برخوردار است و روایت مریم؛ پزشک هلال احمر است که با گروهی از پزشکان، برای کمک به مردم، عازم عراق می‌شود و تصمیم می‌گیرد خواهر گمشده‌اش را که در زمان جنگ ایران و عراق به دست یک عراقی به نام محسن افتاده، پیدا کند.

اتفاقی که در عصر روز دهم محرم به نتیجه می‌رسد و این ملاقات با شکوهندی عزاداری روز عاشورا به یکدیگر گره می‌خورد تا آن تاثیرگذاری بزرگ در فینال فیلم رقم بخورد.

فریدون حسن‌پور در سال ۹۰، مهم‌ترین فیلم خود را با حضور پرویز پرستویی و شهاب حسینی، جلوی دوربین می‌برد. فیلمی که با یک زمینه‌چینی درست، در سکانس فینال غلیبان یافته و به محل تلاقی باور تمامی شخصیت‌های داستان تبدیل می‌شود. من و زیبا، داستان شخصی به نام موسی است که درصدد توبه از گذشته است. همسر موسی

مادر ارشاقدسی؛

هنوز در انتظار تشخیص علت مرگ پسرم هستیم

است. اول اینکه من هنوز، هنوز و هنوز منتظرم بدانم به چه علتی ارشاقا از میان ما رفته؟ آیا کسی کوتاهی کرده؟ اگر کوتاهی در میان باشد باید حتما پاسخگو باشند و حتما می‌خواهم که این موضوع برایم روشن شود بلکه دل من هم کمی آرام شود. دوم اینکه گروهی که سر صحنه فیلمبرداری در لبنان بودند، براساس فیلم‌هایی که ضبط شده گفتند که ارشاکرکردی نظیری در آنجا زده و آن‌ها قول ثبت این رکورد را در گینس داده‌اند. همچنین قول ساخت یک فیلمی از بیوگرافی و کارهای ارشاقا دادند که برای انجام هر دو این کارها در انتظارم.»
ارشاقا قدسی که در سن ۳۹ سالگی درگذشت، اگرچه ظاهرا از میان خانواده و دوستانش رفته ولی طبق وصیتش اعضای بدنش اهدا شد تا منشأ دمیدن جان و نفسی تازه به زندگی کسانی دیگر باشد.

در اثر درد زایمان جان سپرده و موسی وقتی متوجه شده، که کار از کار گذشته است. فیلم با رشد خزنده اعتقادات در لایه‌های زیرین روایت، به یکباره در پایان‌بندی به اوج رسیده و به خوبی می‌تواند آن حس تالم درونی ناشی از توبه را در روز عاشورا به عنایت برساند.

مستند داریوش یاری، یک تصویرگری مبتکرانه از حرکت امام حسین (ع) و یارانش از مدینه به مکه و از مکه به کوفه و کربلا و در نهایت شهادت در دشت کربلا و تاثیر شگرفی که این حرکت بر سپهر زندگی انسان گذاشت، دارد. این مستند که با روایت‌گری شهباب حسینی صورت گرفته، تاثیر قیام امام حسین (ع) را بر سبک زندگی شیعیان، گذشته تا به امروز نشان می‌دهد. این مستند با اقبال گسترده‌ای از جانب مخاطبان سینمایی و علی‌الخصوص تلویزیونی مواجه و به یکی از معتبرترین مستندهای تاریخ سینمای ایران در ارتباط با عاشورا تبدیل شد.

کیانوش دلوند در سال ۹۴، انیمیشنی با محوریت حادثه کربلا تولید کرد و در همان سال توانست با این فیلم، در بخش رقابتی جشنواره فجر حاضر شده و دامنه توجهات را به سمت خود جلب کند.فیلم، داستان یکی از اهالی کوفه است که از امام حسین (ع) دعوت می‌کند تا به کوفه بیایند و این، دیباچه‌ای می‌شود برای پرداختن به حادثه بزرگ کربلاناوسور علاوه بر ایران، در برخی کشورهای عربی نیز نمایش داشت و توانست افتخاراتی از جمله جایزه ویژه جشنواره نجف را از آن خود کند. ناسور، یکی از مهم‌ترین انیمیشن‌های سینمایی با محوریت عاشورا است.

سازمان اوج در سال ۹۴ تصمیم می‌گیرد تا با همکاری دانش اقباشاوی،روح‌الله حجازی، هادی نائیچی و هادی مقدم‌دوست، فیلمی ۴ اپیزودی متاثر از باورهای عاشورایی را به تولید برساند. فیلم در هر یک از اپیزودهای حدودا ۲۰دقیقه‌ای خود، داستان مستقلی را روایت می‌کند که با تجمیع این داستان‌ها، می‌توان به بیرنگ اصلی داستان هم‌چون یک پازل تکمیل‌شده رسید.توالی اپیزودهای هیئات به گونه‌ای است که طی آن می‌توان به ارتباط نسل کنونی با فرهنگ و سبک زندگی عاشورایی پی برد و تاثیر این فرهنگ را بر زندگی امروز به روشنی لمس کرد.

هم‌اکنون حدود یک دهه است که آخرین ساخته احمدرضا درویش، با انواع و اقسام مخالفت‌ها و ممیزی‌ها دست به گریبان است. فیلمی که قرار بود مرجع فیلم‌های عاشورایی باشد و به لحاظ فرم و مضمون، به معتبرترین اثر این حوزه تبدیل شود. فیلم، داستان مردم کوفه است که با فرستادن نامه‌های بسیار زیاد، امام حسین (ع) را به کوفه دعوت کرده‌اند تا آنها را در قیام بر ضد یزید، یاری کنند. حر این یزید ریاچی، به همراه بکیر و دوهزار سوار از سوی عبدالله بن زیاد مامور می‌شوند به سمت کاروان امام حسین (ع) که به سمت کوفه در حرکت هستند، بروند. کاروان امام حسین (ع) در شماری اندک، در کربلا به محاصره هزاران نفر از لشکریان یزید درمی‌ایند. رستاخیز در تمامی این سال‌ها، با تفاوت در دیدگاه برخی علما مواجه شده و همین اختلاف دیدگاه سبب شده تا فیلم، نتواند آن‌گونه که انتظار می‌رفت، نمایش خیره‌کننده در ایران و جهان اسلام داشته باشد. فیلمی که به ۳ زبان، ترجمه و با ۱۰۰ زیرنویس، خود را همپای یک اکران شکوهمند بین‌المللی کرده بود اما متأسفانه این اتفاق تا به امروز محقق نشده است.

یادداشت

اَلْکُورِی «مار»، از نگاه مولانا و نیچه

علی جان بزرگی (جهانی)»

مولانا در دفتر دوم مثنوی، داستان خفته‌ای را روایت می‌کند که زیر درختی خفته بود و مار به دهانش فرو می‌رفت. حکیمی حاذق سوار بر اسب، او را دید و خواست نجانش دهد. گفت اگر به او بگویم مار درون تو رفته است زهره ترک می‌شود و می‌میرد. او روشی خردمندانه برای نجانش برگزید. او را بلند کرد و با شمشیر تهدیدش کرد که بدود. او دوید. تا به درخت سبیزی رسید که سبب‌های گنبدیه زیر آن بود. او را وادار به خوردن سبب گنبدیه کرد و دوباره دوانید تا حالمی به هم خورد و استفراغ کرد و مار از دهانش بیرون آمد. حکیم او را نجات داد و پس از نجاشش از او بپوش خواست که او را آزرده است. او به حکیم می‌گوید این همه به تو فحش دادم ناراحت نشدی؟ حکیم پاسخ می‌دهد: نه تنها ناراحت نشدم بلکه برای نجات دعا می‌کردم:

فحش می‌دادی و خر می‌راندم

رب پشتر زیر لب می‌خواندم

این مار جهل و نادانی است و آن حکیم راهما و مربی است.

نیچه اما در «چنین گفت زرتشت» می‌نویسد:

زرتشت از دور دید که ماری به دهان چوپان می‌رود و نرسید کمکش کند. به همین سبب فریاد زد:

گاز بگیر، گاز بگیر. سر مار را گاز بگیر و یکن. چون تنها راه چاره همین است. چوپان سسر مار را می‌کند و به دور پرت می‌کند. آن گاه بر می‌خیزد. سپس زرتشت می‌گوید:

او دیگر یک چوپان نبود یا حتی یک انسان هم نبود بلکه موجودی تغییر شکل داده و با نور احاطه شده بود که می‌خندید!

آنتونی لودوویچی(۱۸۸۲–۱۹۷۱) در این باره می‌گوید:

در این حکایت، چوپان جوان، انسان امروزی است و ماری که می‌خواهد او را خفه کند، ارزش‌های اجتماعی کسالت‌آوری است که قصد متلاشی کردن انسان را دارد و پند و اندرز «گاز بگیر»، «گاز بگیر» چیزی بجز فریاد خشمگین نیچه بر سسر انسان‌ها نیست تا پیش از این که دیر شود، ارزش‌های خود را دگرگون کنند. (تعلیقات چنین گفت زرتشت، ص ۵۶۱)

این همان چیزی است که ابوالحسن وزری (۱۲۹۳–۱۳۶۸خورشیدی)هم به آن تاکید کرده و گفته است:

تفسیر دیگری توان کرد از حیات

جز شادمانه دم زدن و شاد زیستن

از دام‌های مهلکه آنان گریختن

وز قیدهای مسخره آزاد زیستن

مار درهر دو نگاه مولانا و نیچه در این دو داستان نماد مانع رشد و تعالی بودن است و باید آدمی تحت نظر راهنمایی آگاه و خیر خواه آن را از خود دور کند.

منابع:

- مثنوی مولانا

-چنین گفت زرتشت،نیچه،ترجمه ی رحیم غلامی

- ویکی پدیا

اخبارکوتاه

سینماها چه روزهایی تعطیل هستند؟

همزمان با فر رسیدن روزهای تاسوعا و عاشورای حسینی تاریخ تعطیلی سینماها نیز مشخص شده است.

به گزارش ایسنا، با توجه به تعطیلی رسمی دو روز در هفته آینده همزمان با شهادت امام حسین (ع).فعالیت سینماها در سراسر کشور به مدت پنج روز متوقف می‌شود.

به این ترتیب طبق اعلام همایون اسعدیان – سخنگوی سُشورای صنفی نمایش– سینماها از ساعت ۱۷ روز شنبه، ۱۵ مردادماه تا پایان روز پنج‌شنبه ۱۹ مرداد ماه تعطیل می‌شوند و فعالیت آن‌ها از صبح پنج‌شنبه ۲۰ مرداد از سر گرفته خواهد شد.

در حال حاضر فیلم‌های «تی‌تی»، «بازپو»، «پیتوک»، «زلاوا»،«علفزار»، «روز ششم»، «هناس»، «ملاخون»، «مدون قرار قبلی»، «بی صدا خلزون» و «والدین امانتی» روی پرده سینماها هستند.

زمان تعطیلی تالارهای نمایشی

تالارهای نمایشی کشور از روز پانزدهم مرداد تا پایان روز نوزدهم مردادماه به دلیل فرارسیدن ایام تاسوعا و عاشورای حسینی اجرایی نخواهند داشت. به گزارش ایسنا به نقل از روابط عمومی اداره کل هنرهای نمایشی، برنامه تعطیلی آثار نمایشی به صحنه رفته در تالارهای مختلف طی ایام سوگواری شهادت حضرت امام حسین (ع) اعلام شد.
براین اساس تمامی نمایش‌های به صحنه رفته در تالارهای نمایشی از روز ششبه پانزدهم مرداد تا پایان روز چهارشنبه نوزدهم مردادماه اجرایی نخواهند داشت.

«بت گرل»؛ گران‌ترین فیلم با یکنانی شده سینما

کمپانی برادران وارنر اعلام کرد فیلم «بت گرل» را در سالن‌های سینما و سالنامه‌های نمایش آنلاین، اکران نخواهد کرد.

به گزارش ایسنا به نقل از گاردین، کمپانی برادران وارنر- دیسکاوری به‌طور غیرمنتظره‌ای اعلام کرد، علی‌رغم اینکه فیلم‌برداری فیلم «بت گرل» به پایان رسیده و این فیلم در مراحل نهایی پس‌تولید قرار دارد، اصلا قصد نمایش و اکران را ندارد.

در این فیلم «لسلی گریس» در کنار بازیگرانی همچون «جی. کی. سیمونز»، «برندن فریزر»، «جیکوب اسکینیو» و «مایکل کیتون» مقابل دوربین «عادل العربی» و «بلال فلاح» کارگردانان بلژیکی رفته‌اند. «کیتون» در نقش بنمن، «گریس» در نقش قهرمان فیلم «باربارا گوردون»، «جی کی سیمونز» در نقش پدر باربارا، «کمیسر گوردون»، و «برندن فریزر» در نقش «فابرفلای» ضرور در این فیلم ظاهر شده‌اند.

ساخت «بت گرل» در ابتدا سال ۲۰۲۱ به عنوان بخشی از یک حرکت گسترده‌تر در کمپانی برادران وارنر برای ساخت فیلم‌های بلند به طور خاص برای سرویس نمایش آنلاین «HBO Max» در نظر گرفته شده بود اما این استودیو فیلمسازی تایید کرده که این فیلم هرگز اکران نخواهد شد، چه در سینما و چه در HBO Max».

هالیوود رپورتر اعلام کرده که بوجه ساخت این فیلم از عوامل مهم در این تصمیم‌گیری بوده است، زیرا هزینه‌های ساخت با توجه به فیلمبراری در شرایط کنونی‌به نزدیک به ۹۰ میلیون دلار (۷۴۱ میلیون پوند) رسیده، در حالی که این بودجه از متوسط هزینه ساخت فیلم‌های ابرقهرمانی دی سی کمتر است و در نتیجه این فیلم چشم‌اندازی که تماشاگران از آثار دی سی انتظار داشتند را ندارد و هزینه‌های خود را از محل اکران جبران نخواهد کرد.

با این حال، نیویورک پست که نخستین بار خبر این ماجرا را منتشر کرد به نقل از یک منبع ناشناس گفته که بودجه فیلم «بت گرل» در واقع از ۱۰۰ میلیون دلار فراتر رفته است و این فیلم در طول نمایش‌های اولیه آزمایشی آنقدر ضعیف عمل کرده است که برادران وارنر تصمیم به کاهش ضررهای خود گرفته است.

این تصمیم به این معنی است که «بت گرل» در میان گران‌ترین پروژه‌های سینمایی اکران نشده تاریخ فرام می‌گیرد.